

Výkladové poznámky k biblickým veršom z úlohy č. 10

Kresťan, veda a umenie

Nedeľa: Dielo úžasného Tvorcu

(Ž 19,2-7 SEKP) ²*Nebesia rozprávajú o Božej sláve, obloha hlása dielo jeho rúk.* ³*Deň dňu odovzdáva správu, noc noci zvestuje poznanie* ⁴*bez reči, bez slov, nepočut' ich hlas.* ⁵*Ich posolstvo znie po celej zemi a ich oznamy doletia až po končiny sveta. Postavil na nich slnku stan.* ⁶*Ono vychádza ako ženich zo svojho príbytku, teší sa ako hrdina, čo beží do cieľa.* ⁷*Na jednom kraji nebies vychádza, na druhom zapadá; nič sa neskryje pred jeho páľavou.*

Ž 19 pozostáva z dvoch častí. Verše 2-7 sú oslavným hymnom na stvorenie so zvláštnym dôrazom na slnko a verše 8-15 spadajú pod múdroslovnú poéziu. "...v prvej časti sa ako božské meno používa *El 'Boh'*; zatiaľ čo v druhej polovici sa dôsledne používa *YHWH 'Hospodin'*."¹ Zjednodušene by sa dalo povedať, že vv. 2-7 sú chválou Boha v prírode a vv. 8-15 sú chválou Boha v Tóre. Tento dvojité pohľad nám otvára veľmi dôležitú tému Božieho zjavenia, tzv. prirodzeného (skrže stvorenú prírodu) a špeciálneho (skrže písané Božie slovo).

v. 1: Musíme mať stále na pamäti, že sa tu jedná o poetickú reč. Nie je možné z tejto reči vyvodzovať prírodovedné závery. To, že "nebesia rozprávajú" a "obloha hlása" sú antropopatizmy, tj. vlastnosti, ktoré sú vlastné človeku. Sláva, hebr. *kavód* znamená okrem iného aj "vážnosť, ťarcha"². Samotná skutočnosť, že Boh je Stvoriteľ, nás má viesť k tomu, aby sme Boha brali vážne. Apoštol Pavol na to nadväzuje v Rim 1,20, kde ukazuje, že z pozorovania stvorených vecí možno poznávať "jeho neviditeľnú skutočnosť, jeho večnú moc a božstvo". Žalmistovi však narozdiel od Pavla "nejde o teologickú výpoveď. Ide mu predovšetkým o oslavu Boha. Teologickú výpoveď tento verš síce obsahuje, ale len akoby mimochodom, ako vedľajší produkt."³ Pavol ukazuje, že prirodzené zjavenie postačuje na to, aby aj ľudia, ktorí nepoznajú Písmo, boli bez výhovorky. "Svedectvo celého vesmíru prichádza priebežne a jasne, ale hriechne ľudstvo tomu vytrvalo vzdoruje. Z toho dôvodu obecné zjavenie nemôže hriešnikov obrátiť, ale stavia ich do pozície vykazateľnosti."⁴

vv. 3-5: Striedanie dní a nocí odovzdávajú správu a hlásajú poznanie bez slov. Je tu reč o určitej kontinuite času. Dnes máme predstavu vnímania času takú, že minulosť chápeme ako niečo čo je už za nami, budúcnosť ako niečo, čo je pred nami. Na starovekom blízkom východe to vnímali naopak. Minulosť mali pred sebou, pretože ju poznali a budúcnosť mali za chrbtom ako neznámu. Pred nimi "bol pravzor, doba synov dávnehoku, o ktorých je občas

¹ CRAIGIE, P. C. TATE, Marvin. Word Biblical Commentary: *Psalms 1-50*. vol. 19. Grand Rapids: Zondervan, 2018 (ePub edition). 717 s. ISBN 978-0-310-58839-9. str. 246.

² PÍPAL, Blahoslav. *Hebrejsko-český slovník ke Starému zákonu*. 4. vyd. Praha: Kalich, 2006. 188 s. ISBN 80-7017-029-8. str. 70.

³ DRÁPAL, Dan. *Úvahy nad žalmy (1. kniha žalmů)*. Praha: Návrat domů, 2008. 215 s. ISBN 978-80-7255-181-1. str. 87.

⁴ MACARTHUR, John. *Starý zákon: Komentář verš po verši*. Kroměříž: Didasko, 2015. ISBN 978-80-87587-17-1. str. 657.

zmienka aj v Biblii" a pred nimi "bol zlatý vek, po ktorom sa svet začal kaziť a nastúpil vek strieborný a tak ďalej."⁵ V Biblii je to podobné, ale nie úplne. Biblické pradejiny hovoria o zlatom veku záhrady Eden. Avšak pre Izraelský národ nebol zlatý vek v minulosti (Egyptské otroctvo), ale naopak v budúcnosti. Izraeliti sa na rozdiel od ostatných národov nemuseli budúcnosti báť, lebo mali Hospodina, ktorý nie len že budúcnosť vidí, ale je aj jej garantom. Skrze zaslúbenia, ktoré dal ich Otcom sa nemusia báť budúcnosti (toho čo majú za chrbtom), ak kráčajú s Hospodinom, ktorý ich vedie.

Zároveň je tu reč o hluku, ktorý nie je počuť. "Pre citlivých môže byť nebeská chvála Božej slávy ohromujúcim zážitkom, zatiaľ čo pre necitlivých je obloha jednoducho oblohou a hviezdy sú len hviezdy, nepoukazujú na nič navyše."⁶

vv. 6-7: Na týchto veršoch je vidieť, že na základe biblických výpovedí nie je možné odvodzovať prírodovedu, astronómiu apod. A naopak nie je možné ani naše vedecké predstavy nekriticky dokazovať Písmom. Dopustili by sme sa podobného prehrešku ako stredoveká cirkev, ktorá skĺbila teológiu s vtedajšími "vedeckými" predstavami o astronómii, ktoré vychádzali z Aristotela a Ptolemaia o geocentrickom systéme. Účelom tejto biblickej výpovede nie je učiť o tom ako funguje slnko a zem, ale ukázať na pravidelnosť, ktorú zabezpečuje Boží zákon a ukazuje na veľkú Stvoriteľovu múdrosť a funkčnosť stvorenia. Teda stále sa jedná o oslavu Boha, ktorá však podlieha dobovým predstavám o prírode a vesmíre.

(Neh 9,6 SEKP) ***Ty si jediný, Hospodin, ty si stvoril nebesia, nebesia nebies a všetky ich zástupy, zem a všetko čo je na nej, moria i všetko, čo je v nich. Ty všetkému dávaš život a nebeské zástupy sa ti klaňajú.***

Neh 9,6 je úvodom Nehemiášovej kajúcej modlitby k Hospodinovi. Samotná modlitba začína už v piatom verši, akýmsi hymnickým úvodom, v ktorom je zhromaždenie vyzvané k dobrorečeniu (hebr. *bárach*) Hospodina, a jeho slávneho mena. Sloveso *brk* znamená "kľáčať", alebo "žehnať". "Vychádza to z predpokladu, že človek, ktorý mal byť požehnaný, pokľakol pred tým, ktorý toto požehnanie dával."⁷ Táto skutočnosť je zaujímavá, pretože nám dáva iný pohľad na "žehnanie". Keď chválime, dobrorečíme a oslavujeme Boha, nie sme to my, kto dáva požehnanie Bohu, ale naopak, práve vtedy sme prijímateľmi požehnaní od Boha.

Hneď na začiatku v 6. verši je Hospodinovi priznaná jeho jedinečnosť a veľkosť ako Stvoriteľovi a Darcovi života. Všetko stvorené ho uctieva. "Týka sa to hviezd a nebeských bytostí, ktoré boli v niektorých okolitých kultúrach objektom uctievania, sú tu jednoznačne podriadené jedinému Bohu."⁸ Zaujímavé je porovnanie so Ž 136. "Sled udalostí je tu odlišný.

⁵ DRÁPAL, Dan. *Úvahy nad žalmy (1. kniha žalmů)*. str. 88.

⁶ CRAIGIE, P. C. TATE, Marvin. *Word Biblical Commentary: Psalms 1-50*. str. 248.

⁷ WILLIAMS, W. C. "ברך" in: VANGEMEREN, W. A. (ed.) *New International Dictionary of the Old Testament Theology & Exegesis*. vol. 1. Grand Rapids: Zondervan, 1997. 1156 s. ISBN 978-0-310-49973-2. str. 755.

⁸ WILLIAMSON, H. G. M. *Word Biblical Commentary: Ezra-Nehemiah*, vol. 16. Grand Rapids: Zondervan, ePab edition 2018. s. 566. ISBN 978-0-310-58836-8. str. 415.

V Ž 136 je to stvorenie a potom história v Egypte; v Neh 9 je to stvorenie, história Abraháma a až potom história v Egypte."⁹ Každopádne stvorenie je tu v úzkom kontakte so spásou Izraela z egyptského otroctva.

Pondelok: Dielo úžasného umelca

(Ž 96,1.6-9 SEkP) ¹*Spievajte Hospodinovi novú pieseň, spievaj Hospodinovi, celá zem! ...* ⁶*Predchádza ho veleba a dôstojnosť, moc a nádhera je v jeho svätyni.* ⁷*Rodiny národov, vzdávajte Hospodinovi, vzdávajte Hospodinovi slávu a moc!* ⁸*Vzdávajte Hospodinovi slávu hodnú jeho mena! Prineste obetný dar a vstúpte do jeho nádvorí!* ⁹*Kľaňajte sa Hospodinovi v jeho svätej nádhere. Chvej sa pred ním celá zem!*

Ž 96 patrí pod skupinu žalmov (96 - 99), ktoré sú oslavnými hymnami na Hospodina. "Bežne sa nazývajú intronizačné žalmy, oslavujúce Hospodinovo kráľovstvo a často sú spojené s intronizačnými ceremóniami v predexilnom chráme v Jeruzaleme."¹⁰

v. 1: Doslova "k Hospodinovi" má spievať celá zem, teda aj pohanské národy. Tretí verš vysvetľuje ako sa to má stať. Ž 96 je namierený proti národom tohto sveta, oni sú cieľom hlásania zvesti o Hospodinovi. "Správa o spasiteľskej činnosti Hospodina by sa mala šíriť do zahraničia deň čo deň, kým všetci ľudia a národy nebudú vedieť o jeho sláve. Toto posolstvo má vzbudiť radosť a vyvolať vieru v Hospodina, keď národy pochopia, že vládne nad celým svetom ako Kráľ."¹¹ Termín "nová pieseň" mala pôvodne kontext "piesne víťazstva v Hospodinovej svätej vojne"¹². Avšak v tomto žalme je pojem "novej piesne" demilitarizovaný. Nová pieseň teda už nie je len vec etnického Izraela. Ozvenou tejto očakávanej "novej piesne" je Zj 5,9 a 14,3 kde ju spievajú pred Božím trónom vykúpení. Je to teda pieseň víťazov oslavujúca toho, ktorý ich zachránil z rúk nepriateľa (podobne aj motív Mojžišovej piesne v Ex 15).

vv. 6-9: Šiesty verš popisuje vlastnosti, ktoré sprevádzajú Hospodinovu prítomnosť. Pozadím týchto veršov je svätynová bohoslužba. "Rodiny národov", reč je tu zrejme o širších rodinných väzbách (klanoch alebo kmeňoch), sú pozvané k tomu, aby vstúpili do svätyně (rozumej Hospodinovej prítomnosti) a poklonili sa Kráľovi zeme i nebies. "Ak chceme vyjsť z morálneho úpadku, zo všetko prestupujúceho relativizmu, potrebujeme priznať Hospodinovi slávu a moc. Len taký postoj nás môže zachrániť pred pádom do beznádeje a cynizmu. Je úžasné, že vďaka Ježišovi Kristovi má každý, kto po tom túži, voľný prístup do nádhery svätyně."¹³ Uctievať Hospodina "v nádhere svätyně" treba chápať ako "uctievať Hospodina

⁹ FENSHAM, F. Ch. The New International Commentary of the Old Testament: *The Book of Ezra and Nehemiah*. Grand Rapids: William B. Eerdmans Publishing Co. 1982. s. 268. eISBN 978-1-4674-0585-0. [Kindle version]. str. 229.

¹⁰ TATE, Marvin. Word Biblical Commentary: *Psalms 51-100*. vol. 20. Grand Rapids: Zondervan, 2018 (ePub edition). 1065 s. ISBN 978-0-310-58847-4. str. 814.

¹¹ TATE, Marvin. Word Biblical Commentary: *Psalms 51-100*. str. 825.

¹² tamtiež, str. 826.

¹³ DRÁPAL, Dan. *Úvahy nad žalmy (3. a 4. kniha žalmů)*. Praha: Návrat domů, 2016. 135 s. ISBN 978-80-7255-362-4. str. 94.

pre nádheru jeho svätosti"¹⁴. Hospodinov svätostánok je jednoducho symbolom Božej prítomnosti vo vnútri svojho ľudu (viď Ex 25,8).

(Gn 3,6 SEkP) ***Žena videla, že by bolo dobré jesť zo stromu, lebo strom je na pohľad lákavý a na získanie múdrosti vábivý. Vzala z jeho ovocia, jedla, potom dala aj svojmu mužovi, ktorý bol s ňou, a jedol aj on.***

Nádhera záhrady Eden bola určite nad všetky naše predstavy. Každý Bohom stvorený strom prinášajúci ovocie musel byť nádherný a jeho ovocie lákavé a dobré. Text, ktorý tu máme pred sebou však nehovorí o bežnej kráse Bohom stvorených vecí. Žena sa začala na strom poznania pozerat' inými očami než predtým. "Hadove slová ju len vyprovokovali k tomu, aby strom začala skúmať. ... Už len pohľad na strom s ovocím teda v žene prebúdzá túžbu, ktorá ju ovládne. Jedná sa tu o akúsi vnútornú motiváciu, ktorá v nej bola latentne prítomná a ktorú v nej had zvonku len aktivoval. A práve táto túžba ju zrejme priviedla k prekročeniu Hospodinovho nariadenia."¹⁵ "Žiadostivosť ženy je opísaná v terminológii, ktorá predznamenáva desiate prikázanie."¹⁶ Teda samotné slová "lákový" a "vábivý" sú použité v desiatom prikázaní, ktoré zavrhuje to, ak sa necháme svojimi túžbami ovládnuť.

Utorok: Hranice ľudského poznania

(1Tim 6,20 SEkP) ***Timotej, zachovávaj, čo ti bolo zverené. Vyhýbaj sa bezbožným prázdny m rečiam a falošnému učeniu, ktoré sa ľživo nazýva poznaním.***

Tento verš je klasický spôsob, akým sa v staroveku ukončovali listy. Timotej je tu oslovený menom, aby záverečné slová mali ešte väčší dôraz. Dôrazy sú tu dva. TRSTENSKÝ prekladá nasledovne: (1) "opatruj poklad" a (2) "vyhýbajúc sa prázdny m (bezbožny m) rečiam a protikladny m tvrdeniam takzvaného poznania"¹⁷.

Pod oným pokladom ("čo ti bolo zverené") má apoštol Pavol na mysli evanjelium. Dnes by sme to mohli zhrnúť pod termín "náuka o ospravedlnení z viery". Pavlova výzva, aby Timotej tento poklad strážil "je už druhý krát po 1Tim 1,18" a je to "výzva, ktorá sa bude opakovať aj v 2Tim 1,14."¹⁸

Napriek tomu, že sa tu hovorí o "poznaní" *gnóseos*, nie je isté, či apoštol Pavol Timoteja varuje priamo pred gnosticizmom, alebo je to varovanie pred falošny m náukami všeobecne. Avšak gnosticizmus je tu menej pravdepodobný v dobe písania tohto listu boli ešte len začínajúce tendencie ku gnóze. HORTH pod pojmom "poznanie" vidí "židovských zákonníkov, ktorí boli označovaní za múdrych, ktorí vlastnili kľúče poznania."¹⁹ BORSE

¹⁴ MACARTHUR, John. Starý zákon: *Komentár verš po verši*. str. 711.

¹⁵ BENEŠ, Jiří. VAĐURA, Petr. *Pradejiny*. Praha: Kalich, 2010. 286 s. ISBN 978-80-7017-130-1. str. 92.

¹⁶ WENHAM, G. D. Word Biblical Commentary: *Genesis 1-15*. vol. 1. Grand Rapids: Zondervan, 2017 (ePub edition). 596 s. ISBN 978-0-310-58585-5. str. 180.

¹⁷ TRSTENSKÝ, František. Pavlove pastorálne listy: *Exegeticko-teologická analýza*. Ružomberok: Katolícke biblické dielo, 2015. 272 s. ISBN 978-80-89120-44-4. str. 190.

¹⁸ MOUNCE, W. D. Word Biblical Commentary: *Pastoral Epistles*. vol. 46. Grand Rapids: Zondervan, 2017 (ePub edition). 1197 s. ISBN 978-0-310-58600-5. str. 709.

¹⁹ MOUNCE, W. D. Word Biblical Commentary: *Pastoral Epistles*. str. 711.

"prázdne reči" prekladá ako "bohapustý žväst" a charakterizuje to ako "protiklady a polemiky alebo hnidopišské distinkcie, ktoré nemajú s pravou zvesťou Kristovou nič spoločné."²⁰

Streda: Bláznovstvo a múdrosť²¹

(Pr. 1,5-7 SEkP) ⁵*Nech múdry počúva a obohatí sa o vedomosti, nech rozumný získa skúsenosť,* ⁶*aby pochopil príslovia a prirovnania, slová mudrcov a ich záhady.* ⁷*Bázeň pred Hospodinom je začiatkom poznania.*

Text je zaujímavý veľkým výskytom rôznych slov pre múdrosť. Ako prvé sa tu vyskytuje slovo "múdrosť" חָכְמָה hneď v druhom a potom v siedmom verši. V celej knihe Príslovia sa tento výraz objavuje až 39 krát.²² Je úzko spätá s חָכְמָה poznáním (známosťou, ako prekladá prof. Roháček). Tento výraz je v Prísloví použitý 26 krát.²³ Zaujímavé je porovnanie veršov Pr 1,7 ("Bázeň Hospodinova je počiatkom poznania") a 9,10 ("Počiatkom múdrosti je bázeň Hospodinova") kde sú tieto dve slová použité ako synonymá. Poznanie aj múdrosť pochádzajú od Hospodina (2,6). Oba tieto pojmy sú späté s napomenutím (1,2; 12,1). Oba tieto pojmy sa vyskytujú aj v dvojiciach alebo trojiciach po sebe nasledujúcich veršoch (10,13,14; 14,6.7.8) v ktorých opäť vystupujú ako synonymá.

Porozumenie (rozumnosť) בִּינָה je ďalším výrazom, ktorý sa často v knihe Pr. objavuje.²⁴ Múdrosť s rozumnosťou sa spoločne vyskytujú až v piatich veršoch z ôsmych (1,2; 4,5.7; 9,10; 16,16), kde ich zväčša môžeme zase vidieť ako synonymá. Verš 9,10 spája nepriamym spôsobom dokonca všetky tri výrazy (múdrosť, poznanie a rozumnosť).

Slovo "chytrosť" עָרְמָה (Roháček - "opatrnosť") je v Pr. použité na troch miestach.²⁵ Vo verši 1,4 je v spojení s "poznáním" a vo verši 8,12 s "múdrosťou". V tomto prípade však nemožno hovoriť o synonymách, aj keď sú vo veľkej blízkosti, ale skôr o rozšírenie významu. Múdry človek (alebo človek, ktorý má poznanie) je zároveň chytrý (opatrný, obozretný).

Niečo podobné platí aj pre ďalší výraz מְזֻמָּה "zručnosť" (prozreteľnosť), ktorý sa v Pr. nachádza na ôsmych miestach.²⁶ Je spájané ako s múdrosťou, tak s poznáním, avšak ich význam len rozširujú.

²⁰ BORSE, Udo. Malý stuttgartský komentár: *První a druhý list Timotejovi, list Titovi*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2001. 122 s. ISBN 80-7192-431-8. str. 64.

²¹ Pre výklad tejto časti som použil podkapitolu "1.8 Múdrosť v Pr 1,1-7" zo svojej seminárnej práce: MOUDRÝ, Pavel. Preambula knihy Príslovia: *Exegéza Pr. 1,1-7*. Banská Bystrica: Univerzita Mateja Bela, 2018. 23 s. str. 12-14.

²² Ďalšie výskyty tohto slova v Pr. sú: 2,2.6.10; 3,13.19; 4,5.7.11; 5,1; 7,4; 8,1.11.12; 9,10; 10,13.23.31; 11,2; 13,10; 14,6.8.33; 15,33; 16,16; 17,16.24; 18,4; 21,30; 23,23; 24,3.14; 28,26; 29,3.15; 30,3; 31,26

²³ Nachádza sa v Pr.: 1,4.7.22.29; 2,6; 8,9; 10,14; 12,1; 12,23; 14,7; 14,18; 15,2.7.14; 17,27; 18,15; 19,2.25.27; 20,15; 21,11; 22,12; 23,12; 24,5; 29,7

²⁴ 1,2; 4,1.5.7; 8,14; 9,6.10; 16,16

²⁵ 1,4; 8,5.12

²⁶ 1,4; 2,11; 3,21; 5,2; 8,12; treba dať pozor lebo vo veršoch 12,2; 14,17 a 24,8 je toto slovo použité v negatívnom význame "úklady"

Ďalší výraz תְּהִלָּתוֹ dôvtip (Roháček ako "schopnosť spravovať") je použitý na troch miestach.²⁷ Na všetkých miestach sa jedná o akési praktické uskutočnenie múdrosti (či už v správcovstve, alebo aj v súdnictve).

Spolu s "múdroťou" a "poznáním" sa najčastejšie konkrétne 30 krát) v knihe Príslovia nachádza slovo מוֹסֵר disciplína (kázeň, napomenutie).²⁸ Z kontextu všetkých týchto veršov vyplýva, že disciplinovaný človek (tj. ten človek ktorý počúva a prijíma kázeň alebo napomenutie), sa stáva múdrom (19,20). "Napomenutie" prichádza od Hospodina (3,11), alebo od rodičov (1,8). V prijatí napomenutia je život (4,13). Aj je "bázeň Hospodinova" počiatkom múdrosti a poznania, potom prijímanie "kázne Hospodinovej" je spôsob, akým v múdrosti rastieme. Zaujímavá môže byť spojitosť s Ježišovým detstvom, kedy "Ježiš napredoval v múdrosti, veku a obľube u Boha i u ľudí" (Lk 2,52).

Štvrtok: Boh Odpovedá Jóbovi

(Jób 38,1-15 SEkP) ¹Takto odpovedal Hospodin Jóbovi z búrky: ²Ktože to zatemňuje zámer nevedomými slovami? ³Opáš si teda bedrá ako chlap, budem sa ťa pýtať a ty ma poučíš. ⁴Kde si bol, keď som kládol základy zeme? Povedz, ak niečo rozumné o tom vieš! ⁵Kto určil jej rozmery? - Ved' to vieš! - Kto nad ňou natiahol meraciu šnúru? ⁶Do čoho sú zapustené jej podstavce, kto položil jej uholný kameň, ⁷keď ranné hviezdy spoločne jasali a všetci Boží synovia radostne výskali? ⁸Kto uzatvoril more vrátami, keď vyvrelo z lona zeme, ⁹keď som mu dal oblak za odev a temné mračno ho obvinulo, ¹⁰keď som mu stanovil medzu, a dal závoru a vráta, ¹¹keď som povedal: Potiaľto smieš prísť, ďalej nie, tu sa zlomí pýcha tvojich vín? ¹²Azda si niekedy v živote dal rozkaz ránu a dal si poznať rannej zore jej miesto, ¹³aby uchopila zem za okraje a boli z nej vytrasení zločinci? ¹⁴Vtedy sa zem mení ako hlina pod pečatným valčekom a všetko sa ukáže vo farbe ako šaty. ¹⁵Bezbožným bude však svetlo odoprené a ich pozdvižené rameno bude zlomené.

Tento odsek sa delí na dve časti: (1) vv. 1-3, ktoré tvoria úvod k prvej časti Hospodinových otázok v časti (2) vv. 4-38, ktoré "sa zaoberajú fyzickým vesmírom"²⁹.

v. 1: O Bohu ako o Hospodinovi sa v knihe Jób veľmi často nepíše. V dialógoch Jóba s priateľmi toto Božie meno takmer vôbec nezeznieva. "Táto zmena je spôsob ilustrácie, že Boh bol oddelený a vzdialený. Vzťah je obnovený bohatou terminológiou, kedy sa Boh zjavil Jóbovi tým, že použil svoje meno zmluvy."³⁰ V predchádzajúcich kapitolách (3-37) sa o Bohu hovorilo najčastejšie ako o *El Šadday* tj. Boh Všemohúci, doslova "Boh, ktorý je sám sebe

²⁷ 1,5; 11,14; 12,5

²⁸ 1,2.3.7.8; 3,11; 4,1.13; 5,12.23; 6,23; 7,22; 8,10; 8,33; 10,17; 12,1; 13,1.18.24; 15,5.10.32.33; 16,22; 19,20.27; 22,15; 23,12.13.23; 24,32

²⁹ CLINES, D. J. A. Word Biblical Commentary: *Job 38-42*. vol. 18B. Grand Rapids: Zondervan, 2017 (ePub edition). 1029 s. ISBN 978-0-310-58680-7. str. 165.

³⁰ MACARTHUR, John. Starý zákon: *Komentár verš po verši*. str. 638.

postačujúci"³¹. Tento termín predstavuje Boha v jeho moci a nekonečnej vyvýšenosti. Možno toto pomenovanie určitým spôsobom dopĺňa Božie mlčanie v predchádzajúcich kapitolách, kedy Jóba zasiahnu pohromy, ale Boh nereaguje. Boh odpovedá až v 38. kapitole, ale nedáva odpoveď na otázku prečo sa toto všetko Jóbovi stalo.

Hospodin odpovedá z búrky. "Význam búrky ako sprievodného javu teofánie môže spočívať v tom, že Božie zjavenie predstavuje narušenie normálneho priebehu udalostí, tak v živote ľudí, ako aj v prírode."³²

v. 2: Božia otázka v druhom verši je mierená na Jóba. Jób má síce pravdu, že príčinou pohrôm, ktoré ho postihli, nebol nejaký konkrétny Jóbov hriech. Avšak Jób sa napriek svojej bezúhonnosti nemôže postaviť pred Boha iba vo svojej vlastnej spravodlivosti. Jób dúfal v to, že jeho život bol dostatočný na to, aby sa mohol dovolávať Božieho súdu. V druhom verši však od Hospodina "nezaznieva jazyk právnych argumentov, v aký Jób dúfal ... ide skôr o osobný výbuch proti Jóbovi. Jób sa z tejto vety nedozvie, či má Hospodin v úmysle brať jeho predvolanie na formálny spor vážne."³³

Hebrejské slovo *ecah* "rada, rozhodnutie, zámer"³⁴, ako uvádza CLINES "nie je Božím plánom v dejinách, ... ani priebehom prozreteľnosti v dejinách, ... alebo jeho návrhy do budúcnosti... Nie je to ani tak plán, ktorý má Boh na mysli - pretože tento výraz naznačuje účel alebo cieľ - ako veľkolepý návrh toho, ako by mal byť vesmír štruktúrovaný a riadený."³⁵ Je to vlastne prvá negatívna zmienka o Jóbovi, ktorú v knihe máme. Boh tým dáva Jóbovi za pravdu, že pohromy, ktoré naňho doľahli nie sú dôsledkom Jóbovho hriechu. Jóbovým omylom nebolo to, že sa búril proti Bohu, ani to, že ho obviňoval z nespravodlivosti pri riadení sveta; bolo to jeho trvanie na spravodlivosti pri zanedbaní iných hodnôt. ... Nie je to tak, že sa Jób mýli, ako to, že mu chýba adekvátne, alebo vhodné pochopenie širšieho obrazu."³⁶ Jednoducho povedané, Jób nemal prístup k sporu v nebi medzi Bohom a satanom, aby vôbec vedel porozumieť tomu, čo sa s ním odohrávalo tu na zemi.

v. 3: Opásaním bedier vlastne Hospodin vyzýva Jóba na súboj v tomto prípade diskusný súboj, ktorý sa odohráva v nasledujúcich veršoch. Princípom toho, čo nasleduje je, že Hospodin kladie Jóbovi také otázky, aby si Jób uvedomil svoju nevedomosť, že nie je oprávnený hodnotiť Božie jednanie.

vv. 4-15: Popis stvorenia je tu poetický, zobrazený pomocou metafor a prirovnaní. Nie je určený k tomu, aby sme na základe neho vyvodzovali konkrétne závery z geológie, astronómie, či biológie. Účelom je uvedomiť si svoju nedostatočnosť v tom privlastniť si úplné chápanie chodu tohto sveta, alebo vesmíru. Účelom týchto otázok je priviesť človeka k pokore pred Všemohúcim Stvoriteľom a udržiavateľom univerza.

³¹ DUBOVSKÝ, Peter. Komentár k Starému zákonu: *Genezis*. Trnava: Dobrá kniha, 2008. 828 s. ISBN 978-80-7141-626-5. str. 407.

³² CLINES, D. J. A. Word Biblical Commentary: *Job 38-42*. str. 178.

³³ tamtiež, str. 179.

³⁴ PÍPAL, Blahoslav. *Hebrejsko-český slovník ke Starému zákonu*. str. 66.

³⁵ CLINES, D. J. A. Word Biblical Commentary: *Job 38-42*. str. 179.

³⁶ tamtiež, str. 180.

Použité zdroje a literatura

BENEŠ, Jiří. VAŘURA, Petr. *Pradejiny*. Praha: Kalich, 2010. 286 s. ISBN 978-80-7017-130-1.

Biblia Hebraica Stuttgartensia. Stuttgart: Deutsche Bibelgesellschaft, 1997. ISBN 978-3-438-05222-3.

Biblia: Slovenský ekumenický preklad. 5. Vyd. (3. opravené vyd.) Banská Bystrica: Slovenská biblická spoločnosť, 2015. ISBN 978-80-85486-97-1.

BORSE, Udo. *Malý stuttgartský komentář: První a druhý list Timotejovi, list Titovi*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2001. 122 s. ISBN 80-7192-431-8.

CLINES, D. J. A. *Word Biblical Commentary: Job 38-42*. vol. 18B. Grand Rapids: Zondervan, 2017 (ePub edition). 1029 s. ISBN 978-0-310-58680-7.

CRAIGIE, P. C. TATE, Marvin. *Word Biblical Commentary: Psalms 1-50*. vol. 19. Grand Rapids: Zondervan, 2018 (ePub edition). 717 s. ISBN 978-0-310-58839-9.

DRÁPAL, Dan. *Úvahy nad žalmy (1. kniha žalmů)*. Praha: Návrat domů, 2008. 215 s. ISBN 978-80-7255-181-1.

DRÁPAL, Dan. *Úvahy nad žalmy (3. a 4. kniha žalmů)*. Praha: Návrat domů, 2016. 135 s. ISBN 978-80-7255-362-4.

DUBOVSKÝ, Peter. *Komentár k Starému zákonu: Genezis*. Trnava: Dobrá kniha, 2008. 828 s. ISBN 978-80-7141-626-5.

FENSHAM, F. Ch. *The New International Commentary of the Old Testament: The Book of Ezra and Nehemiah*. Grand Rapids: William B. Eerdmans Publishing Co. 1982. s. 268. eISBN 978-1-4674-0585-0. [Kindle version].

MACARTHUR, John. *Starý zákon: Komentář verš po verši*. Kroměříž: Didasko, 2015. ISBN 978-80-87587-17-1.

MOUNCE, W. D. *Word Biblical Commentary: Pastoral Epistles*. vol. 46. Grand Rapids: Zondervan, 2017 (ePub edition). 1197 s. ISBN 978-0-310-58600-5.

MOUDRÝ, Pavel. *Preambula knihy Príslovia: Exegéza Pr. 1,1-7*. Banská Bystrica: Univerzita Mateja Bela, 2018. 23 s.

NESTLE-ALAND. *Řecko Český Nový zákon: Slovník novozákonní řečtiny*. Praha: Česká biblická společnost, 2011. 1758 s. ISBN 978-80-87287-38-5.

PÍPAL, Blahoslav. *Hebrejsko-český slovník ke Starému zákonu*. 4. vyd. Praha: Kalich, 2006. 188 s. ISBN 80-7017-029-8.

TATE, Marvin. *Word Biblical Commentary: Psalms 51-100*. vol. 20. Grand Rapids: Zondervan, 2018 (ePub edition). 1065 s. ISBN 978-0-310-58847-4.

TRSTENSKÝ, František. *Pavlove pastorálne listy: Exegeticko-teologická analýza*. Ružomberok: Katolícke biblické dielo, 2015. 272 s. ISBN 978-80-89120-44-4.

VANGEMEREN, W. A. (ed.) *New International Dictionary of the Old Testament Theology & Exegesis*. vol. 1. Grand Rapids: Zondervan, 1997. 1156 s. ISBN 978-0-310-49973-2.

WENHAM, G. D. *Word Biblical Commentary: Genesis 1-15*. vol. 1. Grand Rapids: Zondervan, 2017 (ePub edition). 596 s. ISBN 978-0-310-58585-5.

WILLIAMSON, H. G. M. *Word Biblical Commentary: Ezra-Nehemiah*, vol. 16. Grand Rapids: Zondervan, ePab edition 2018. s. 566. ISBN 978-0-310-58836-8.